

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “สุขณ --- ขณะที่ดี”

สุขณ อ่านตามภาษาบาลีว่า สุ - ขะ - ณะ มาจากคำว่า สุ (ดี, งาม) กับคำว่า ณะ (ช่วงเวลา) รวมกันเป็น **สุขณ** แปลว่า **ขณะที่ดี, ช่วงเวลาที่ดี** คำดังกล่าวมีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง มุ่งหมายถึงขณะที่ความดีเกิดขึ้น ดังนั้น **ไม่ว่าความดีจะเกิดขึ้นในขณะใด ขณะนั้นก็เป็นขณะที่ดี** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขณะที่ได้เข้าใจธรรม คือเข้าใจสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง จากการได้ฟังคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง

ข้อความในพระสูตรต้นปิฎก อังคุตตรนิกาย ดิกนิบาต สุปุพฺพหสูตร แสดงความเป็นจริงของช่วงเวลาที่ดี หรือ ขณะที่ดี ไว้ดังนี้ คือ

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย สัตว์เหล่าใดประพาสสุจริต ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ในเวลาเช้า เวลาเช้านั้นก็เป็นเวลาดีของสัตว์เหล่านั้น, สัตว์เหล่าใดประพาสสุจริต ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ในเวลากลางวัน เวลากลางวันนั้นก็เป็นเวลาดีของสัตว์เหล่านั้น, สัตว์เหล่าใด ประพาสสุจริต ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ในเวลาเย็น เวลาเย็นนั้นก็เป็นเวลาดีของสัตว์เหล่านั้น”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลทุกคำ เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรมอย่างแท้จริง แสดงความเป็นเหตุเป็นผลของธรรม เป็นคำที่ควรฟัง ควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่มีอะไรที่จะประเสริฐเท่ากับพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกื้อกูลให้ผู้ฟังผู้ศึกษาเกิดปัญญาเป็นของตนเอง แม้แต่ในเรื่องของขณะที่ดีนั้น ก็แสดงถึงความเป็นจริงของธรรมที่เกิดขึ้นเป็นไป โดยมุ่งหมายถึงขณะที่กุศลหรือความดีเกิดขึ้น ขณะใดที่กุศลเกิดขึ้น ขณะนั้นเป็นขณะที่ดีแล้วสำหรับบุคคลนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเห็นของชาวโลกผู้ไม่รู้ ย่อมต่างจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ เพราะว่า คนส่วนใหญ่หาช่วงเวลาดี สำหรับที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ผู้ทรงตรัสรู้ คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า การกระทำดีเมื่อไหร่ ก็เป็นเวลาดีเมื่อนั้น วัน-เวลาไม่ได้ทำให้ดี แต่ที่ดีเพราะความดี คือกุศลธรรมเกิดขึ้นเป็นไป

บุคคลผู้ได้ศึกษาพระธรรมโดยละเอียดมากขึ้น ย่อมรู้จักตัวเองว่าเป็นผู้มีกิเลสซึ่งเป็นธรรมฝ่ายที่ไม่ดี เป็นอย่างมาก ในวันหนึ่งๆ มากไปด้วยโลภะ(ความติดข้อง) โทสะ(ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ) โมหะ(ความหลง ความไม่รู้) อิสสา(ความริษยา) มัจฉริยะ(ความตระหนี่) เป็นผู้ขาดเมตตา เห็นแก่ตัว เป็นผู้ถูกอวิชชาท่วมทับอยู่ตลอดและมีกุศลเกิดขึ้นน้อยมาก ซึ่งจะให้เห็นโทษเห็นภัยของกิเลสแล้วมีความเพียรที่จะอบรมเจริญปัญญา เจริญกุศลประการต่างๆ เพื่อละคลายกิเลส เป็นการกระทำที่พึงให้แก่นั่น, ในทางตรงกันข้าม บุคคลผู้ที่ไม่รู้จักตัวเองตามความเป็นจริง ในเมื่อไม่รู้ก็ย่อมจะทำ

แต่อกุศลกรรมต่างๆ มากมาย **มีชีวิตประจวบดังว่าตนเองจะไม่แก่ไม่ตาย** พอพูนกิเลสให้หนาแน่นขึ้น ซึ่งจะทำให้วนเวียนอยู่ในสังสารวัฏฏ์อีกต่อไป อย่างไม่มีวันจบสิ้น และที่ควรพิจารณา คือ อบายภูมิ มีนรก เป็นต้น รออยู่ข้างหน้าแล้วสำหรับผู้กระทำอกุศลกรรม ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ซึ่งไปได้ง่ายมากเลย

เป็นที่น่าพิจารณาว่า แต่ละคนก็เคยเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน เป็นมาแล้วทุกอย่าง และในชาตินี้ก็ เป็นอีกชาติหนึ่งในสังสารวัฏฏ์ ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นผลของกุศลกรรม **วันเวลาที่ผ่านไป ที่หมายรู้กันว่า เป็นวัน เป็นเดือน เป็นปีนั้น ไม่มีส่วนทำให้บุคคลนั้นเป็นคนดี เป็นคนไม่ดี หรือได้รับสิ่งที่ดีและไม่ดีได้** เพราะการที่จะเป็นคนดีหรือไม่ดี อยู่ที่สภาพจิตเป็นสำคัญ ว่าสะสมอะไรมา ถ้ากระทำในสิ่งที่ไม่ดี ประพฤติทุจริตประการต่างๆ ก็เป็นคนไม่ดีด้วยอกุศลธรรม เป็นเรื่องของการสะสมของผู้นั้น ไม่เกี่ยวกับเรื่องวันเดือนปีเลย ในทางตรงกันข้าม ถ้าน้อมประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม คิดดี พูดดี และกระทำความดี ขวนขวายในสิ่งที่เป็ประโยชน์ ก็เป็นคนดีด้วยกุศลธรรม โดยที่ไม่เกี่ยวกับวันเดือนปีอีกเหมือนกัน ส่วนการจะได้รับสิ่งที่ดี นำปรารภนา นำใคร่นำพอใจนั้น เป็นผลของกุศลกรรมที่ได้กระทำแล้วในอดีต และถ้าหากได้รับสิ่งที่ไม่ดี ไม่นำปรารภนา ไม่นำใคร่ ไม่นำพอใจ นั่นก็เป็นผลของอกุศลกรรมที่ได้กระทำแล้วในอดีต ซึ่งไม่เกี่ยวกับวันเดือนปีเลย **ทั้งหมดทั้งปวงล้วนเป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น**

บุคคลผู้ที่เป็นชาวพุทธที่แท้จริง ต้องมีความมั่นคงในพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง มั่นคงในความเป็นจริงของสภาพธรรม มั่นคงในเรื่องกรรมและผลของกรรม ประโยชน์สูงสุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์ อยู่ที่มีการมีโอกาสได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม สะสมความรู้ความเข้าใจ สภาพธรรมที่กำลังมีกำลังปรากฏในขณะนี้ ซึ่งไม่เคยรู้มาก่อนว่าเป็นธรรม ซึ่งเมื่อมีความเข้าใจธรรมมากขึ้นกุศลธรรม ก็จะค่อยๆ เจริญขึ้นคล้อยตามความเข้าใจที่มีมากขึ้น เพราะปัญญา นำพาชีวิตไปสู่คุณความดีทั้งปวงเท่านั้น

จึงควรอย่างยิ่ง ที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อสะสมความดี และอบรมเจริญปัญญาต่อไป ซึ่งจะเป็นขณะที่ดีสำหรับชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเกิดช่วงใดก็ตาม เพราะเหตุว่า ช่วงเวลาที่ดี ขณะที่ดีนั้น ก็คือ ขณะที่จิตเป็นกุศลเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กุศลที่เป็นไปพร้อมกับปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริง ตามความเป็นจริง ซึ่งปัญญาจะเกิดขึ้นได้ ต้องได้ฟังได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ให้เวลากับสิ่งที่ประเสริฐที่สุด คือพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพราะเห็นโทษของความไม่รู้ จึงศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญา เพื่อละคลายความไม่รู้ แต่ถ้ายังไม่เห็นโทษของความไม่รู้ ก็จะเป็นผู้ไม่รู้ต่อไป และอยู่ต่อไปอีกนานแสนนานในสังสารวัฏฏ์ ไม่มีทางพ้นจากทุกข์ได้เลย.

[ชมรมบ้านรั้วมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]